

BETÆNKNING**Afgivet af Erhvervs- og Råstofudvalget****vedrørende****Forslag til: Inatsisartutlov om forbud mod forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af uran mv.**

Fremsat af Medlem af Naalakkersuisut for Boliger, Infrastruktur, Råstoffer, Justitsområdet og Ligestilling

Afgivet til forslagens 2. behandling

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Medlem af Inatsisartut Mariane Paviassen, Inuit Ataqatigiit, formand

Medlem af Inatsisartut Lars Poulsen, Siumut, næstformand

Medlem af Inatsisartut Charlotte Pike, Inuit Ataqatigiit

Medlem af Inatsisartut Karl Tobiassen, Siumut

Medlem af Inatsisartut Knud Mathiassen, Inuit Ataqatigiit

Medlem af Inatsisartut Harald Bianco, Inuit Ataqatigiit

Medlem af Inatsisartut Aslak Wilhelm Jensen, Siumut

Udvalget har efter 1. behandlingen 5. oktober 2021 under EM2021 gennemgået forslaget. Udvalget har afholdt fire møder om forslaget.

A. Forslagets indhold og formål

Naalakkersuisut ønsker med forslaget, at indføre et forbud mod forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af uran. Derudover ønsker Naalakkersuisut at indføre en øvre tilladelig grænse på 100 ppm, for indholdet af uran i projekter, der er målrettet andre mineraler mv. Forslaget giver endvidere Naalakkersuisut mulighed for at indskrænke eller tilbagekalde enhver tilladelse til forundersøgelse, efterforskning eller udnyttelse af mineralske råstoffer, hvis der ikke kan ske udnyttelse i overensstemmelse med ovennævnte begrænsninger. Dette fremgår af forslagens § 1 og 3.

Naalakkersuisut ønsker derudover at få bemyndigelse til, at fastsætte regler om, at forbuddet skal kunne udvides til at omfatte andre radioaktive grundstoffer end uran, samt at indføre

grænseværdier og bestemmelser om tilbagekaldelser af tilladelser til forundersøgelse, efterforskning eller udnyttelse af de pågældende radioaktive grundstoffer. Dette fremgår af forslaget § 2.

B. Førstebehandling af forslaget i Inatsisartut

Førstebehandlingen afspejlede 3 grundholdninger i Inatsisartut. Inuit Ataqatigiit og Naleraq støttede forslaget generelle forbud mod efterforskning og udnyttelse af uran, samt muligheden for at lade andre radioaktive stoffer blive omfattet af forbuddet.

Inuit Ataqatigiit lagde vægt på, at der med ophævelsen af 0-tolerancen i 2013, som blev besluttet med det mindst mulige parlamentariske flertal, blev skabt stor usikkerhed og bekymring hos erhvervsliv og befolkning, særligt i Sydgrønland. Denne usikkerhed har bremset både udviklingen af landbrugserhvervet, turisterhvervet samt andre erhverv. Såfremt nærværende lovforslag vedtages, vil usikkerheden og bekymringen for erhvervsliv og befolkning blive fjernet, hvilket anses som positivt. Det blev endvidere anført, at selvstændighed ikke kan bygges på udvinding af radioaktive mineraler, derimod kan et forbud mod udvinding af sådanne mineraler give befolkningen den tryghed der skal til, for at andre erhverv kan udvikles. Forslaget anses i øvrigt ikke at ville forhindre udvikling af råstofsektoren, da andre lande med udviklet råstofsektor har tilsvarende forbud. Inuit Ataqatigiit betonedede særligt, at der fortsat ikke findes sikre og langtidsholdbare måder at opbevare, hverken tailings fra udvinding eller restprodukter fra anvendelse af uran, på. Grønland har allerede store udfordringer med håndtering af andre typer affald, hvorfor udvinding af uran kun vil gøre disse problemer mange gange større. Nærværende forslag kan forhindre dette. Inuit Ataqatigiit anførte desuden, at det netop gennemførte Inatsisartutvalg ikke direkte kan siges at have været et valg for eller imod udvinding af uran, men at uran-debatten fyldte så meget i valgkampen, ikke mindst på grund af valgløfter fra koalitionspartierne om at standse efterforskning og udvinding af uran, at nærværende forslag må ses som indfrielse af dette løfte.

Naleraq lagde i sin støtte til forslaget særligt vægt på, at udvinding af uran andre steder i verden, i flere tilfælde har medført store skader på dyre- og planteliv i områderne omkring minerne, hvilket ikke kan tolereres. Naeraq anførte, at den nuværende teknologi til brydning og håndtering af radioaktive mineraler ikke er udviklet nok, til at det kan ske på en tilpas tryk måde. Såfremt der i fremtiden udvikles nye, sikre, teknologier til brydning og håndtering af sådanne mineraler, vil der til den tid kunne tages beslutning om eventuelt at tillade udvinding. Mineralerne forsvinder ikke fra fjeldet, så lad vore efterkommere udnytte dem, når det kan ske på en sikker måde. Naleraq mente derudover, at det forhold at indtjening fra udvinding af mineraler på over 75 mio. kr. årligt, på nuværende tidspunkt skal deles med Staten i form af en reduktion af bloktilskuddet, taler for at man afventer at igangsætte større mineprojekter til en mere fordelagtig model for Grønland kan opnås.

Atassut støttede forslaget, men gav udtryk for, at det kunne overvejes at skelne mellem efterforskning og udvinding tæt på beboede steder, i modsætning til steder fjernt fra beboelse og uden sårbar fauna. Atassut anførte, at erhvervslivet generelt har brug for sikre og stabile rammevilkår, og at nærværende forslag i nogen grad kan ses som at være i modstrid med dette. Dog var man bevidst om, at der er i befolkningen under sensete valgkamp havde været stor fokus på spørgsmålet om uran, hvorfor Atassut respekterede at forslaget blev fremsat.

Siumut og Demokraatit udtrykte bekymring for, om forslaget vil lægge hindringer for udviklingen og finansieringen af mineralsektoren i landet, ikke mindst som følge af at Naalakkersuisut ønsker at kunne udvide et forbud vha. bekendtgørelser uden involvering af Inatsisartut.

Siumuts budskab var, at Grønland er rig på ressourcer, både ikke-levende og levende. Hvis udnyttelse af ressourcer skal standses af hindringer, til trods for lovgivningens høje krav, må dette betegnes som ønske om standse udviklingen af landets økonomiske udvikling. Man kan sige, at dette udviser tvivl om Grønlands bestræbelser for selvstændighed. Formålet med lovforslaget er at sætte en grænse på 100 ppm for sjældne jordarter. Siumut mener, at denne grænse på 100 ppm må vurderes nøje. Vi accepterer ikke hvis denne grænse stopper mulighederne for økonomisk aktivitet flere steder på kysten. Siumut ønsker det klarlagt, hvilke konsekvenser grænsen på 100 ppm vil have for småskalalicenser til f.eks. udnyttelse af tugtupit. Vi ønsker det klarlagt om fastsættelsen af denne grænse betyder stop for indehavere af småskalalicenser og andre mineralprojekter såsom Tanbreez'. Det fremgår klart af høringssvarene at lovforslaget endda kan afstedkomme, at man indstiller råstofprojekter omkring udnyttelse af guld og kobber, som følge af at grundfjeldet omkring disse indeholder mere end 100 ppm uran. Vi bemærker også at det af høringssvarene fremgår og gøres klart, at en sådan grænse kan betyde et stop for zink- og blyprojektet omkring Citronenfjord i Nordøstgrønland. At man lægger hindringer i vejen for råstofudnyttelse og nej til eventuelle nye indtægter til Grønland vil slå fast, at Naalakkersuisut alene vil ty til indtægter fra fiskeriet.

Det betonedes i den forbindelse, at der er bred enighed om at råstofudvinding skal ske under iagttagelse af strenge sikkerhedskrav, og at Råstofloven og miljølovgivningen allerede danner sikkert grundlag for at dette sker. Partierne udtrykte bekymring for, om nærværende forslag vil forsinke bestræbelserne på at opnå selvstændighed idet forslaget, særligt med de foreslåede bemyndigelser til Naalakkersuisut i forslagets § 2, vil mindske investeringslysten i råstofbranchen.

C. Høring

Forslaget har været i høring fra den 2. juli til den 2. august 2021. Naalakkersuisut redegør i bilag 1 til lovbemærkningerne for de indkomne høringssvar. Udvalget har igennem spørgsmål til Naalakkersuisut fået uddybet forhold omtalt i høringen.

D. Foretræde

Udvalget har i forbindelse med sit arbejde med nærværende forslag afholdt foretræde med Sulisitsisut/Grønlands Erhverv efter deres ønske. På foretrædet blev der særligt udtrykt bekymring for, at den del af forslaget der omhandler Naalakkersuisuts mulighed for, ved bekendtgørelse, at udvide et forbud til at omfatte andre radioaktive mineraler end uran, vil have en negativ effekt på investeringslysten i branchen. Sulisitsisut/Grønlands Erhverv præciserede under mødet, at de ikke havde ønsket foretræde pga. det ønskede forbud mod forundersøgelse m.v. af uran, som det ikke ville blande sig i, men pga. den foreslåede § 2. Udvalget har foreholdt dette for Naalakkersuisut, der henvises herom til afsnit F nedenfor.

E. Spørgsmål og orienteringsmøde

På baggrund af debatten under førstebehandlingen og på baggrund af høringssvar fra forskellige interessenter samt udvalgets foretræde med Sulisitsisut/Grønlands Erhverv, har udvalget fremsendt en række spørgsmål til Naalakkersuisut. Udvalgets spørgsmål og Naalakkersuisuts besvarelse fremgår af bilag A. Et mindretal i udvalget har ønsket at fremsende yderligere spørgsmål til Naalakkersuisut før afgivelse af betænkning, hvilket der ikke har kunnet opnås enighed om. Flertallet er af den opfattelse, at man allerede har fået svar på det ønskede spørgsmål.

Udvalget har derudover afholdt møde med Naalakkersuisut med henblik på, at kunne modtage yderligere oplysninger vedrørende forslaget. Udvalget skal takke Naalakkersuisut for, at man har lagt vægt på, at samtlige partier var repræsenteret ved mødet.

F. Udvalgets behandling af forslaget

På baggrund af debatten ved førstebehandlingen, de indkomne høringssvar samt oplysninger fra Sulisitsisut/Grønlands Erhvervs foretræde for udvalget har udvalget fremsendt en række spørgsmål til Naalakkersuisut. Udvalget vil nedenfor fremdrage dele af spørgsmål og besvarelser.

Udvalget har anmodet Naalakkersuisut om at orientere om igangværende projekter med hhv. forundersøgelser, efterforsknings- og udnyttelsestilladelser og oplyse, om/hvordan disse vil blive berørt af forslaget.

Naalakkersuisut har svaret, at *Der er uran inden for de fleste forundersøgelse- og efterforskningsstilladelser, men i varierende mængde. Men det er ikke sikkert, at den enkelte forekomst, der er målet for efterforskningen eller de forekomster, der bliver fundet, har et problem med grænseværdien på 100 ppm ved loven for forbud mod uran. Derfor er det i de fleste situationer ikke muligt at vurdere om der er et uran problem eller ej, før man ved, hvad en rettighedshaver efterforskningsmæssigt satser på og samtidigt er ved at forberede ansøgning*

til en udnyttelsestilladelse.

Et tilladelsesområde kan have flere forskellige typer af forekomster. Nogle forekomster kan have et uran problem, mens der ikke er et problem i andre forekomster inden for den samme tilladelse. Et eksempel er Hudsons efterforskningsstilladelse i Sarfartog. Inden for det samme tilladelsesområde er der påvist to forskellige typer af forekomster. Den ene forekomst har umiddelbart et uran problem, men den anden ikke har. Et andet eksempel er hele Sydgrønland, der er en kendt uranprovins. I dette område findes desuden guldforekomster, basemetal (kobber, bly, zink) forekomster og grafit forekomster. Disse typer af forekomster har generelt ikke noget problem med uran, selvom der er små uranforekomster inden for de pågældende tilladelsesområder.

Konkret oplyser Naalakkersuisut, at Orano Mining og GME vil blive omfattet af forslagens generelle forbud mod forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af uran samt af forslagens grænseværdi på 100 ppm. Dette er de nævnte selskaber allerede klar over. Derudover oplyser Naalakkersuisut, at der er en række andre områder der kan blive omfattet af forbud/grænseværdi, disse fremgår af bilag 1 til Naalakkersuisuts besvarelse.

- Udvalget skal kræve, at Naalakkersuisut oplyser, hvad beløbene på hhv. 145.943.572 og 35.452.315 kr. i bilag 1 angiver? Såfremt der f.eks. er tale om efterforskningsudgifter, vil tilladelsesindehaverne da kunne kræve disse erstattet af Selvstyret, hvis det efter en eventuel vedtagelse af forslaget, ikke vil være muligt at opnå en udnyttelsestilladelse?
- Hvorfor har Naalakkersuisut ikke fundet det relevant, at lade oplysningerne fremgå af bemærkningerne til forslaget?

Naalakkersuisut oplyser endvidere, at *forslaget ikke påvirker eksisterende udnyttelsestilladelser, da forslaget alene finder anvendelse på tilladelser, der meddeles efter vedtagelsen af forslaget. Allerede givne forundersøgelser-, efterforsknings-, eller udnyttelsestilladelser berøres således ikke. Omvendt vil udnyttelsestilladelser, der gives efter ikrafttrædelsen af loven være omfattet og skulle overholde loven.*

Forbud mod andre radioaktive grundstoffer, som fastsættes i medfør af forslagens § 2, vil tidligst få virkning fra det tidspunkt, hvor en bekendtgørelse herom udstedes. Fremtidige forbud mod andre radioaktive grundstoffer vil således heller ikke få virkning for eksisterende udnyttelsestilladelser.

Udvalget takker Naalakkersuisuts for besvarelsen, men skal overfor Naalakkersuisut kræve, at man redegør for;

- Hvordan forslaget vil påvirke eksisterende udnyttelsestilladelser såfremt disse

søger om at udvide eller ændre placeringen af licensområdet?

- Naalakkersuisut bedes desuden redegøre for, hvorvidt indehavere af eksisterende udnyttelsestilladelser vil blive pålagt at foretage undersøgelser af uranindhold inden for det eksisterende licensområde? Og i bekræftende fald hvad dette forventes at koste?
- Vil forslaget få betydning for andre projekter, hvor der eksempelvis skal sprænges fjeld i forbindelse med større anlægsprojekter?
- Vil der i forbindelse med fremtidige myndighedskrav til anlægsprojekter, der involverer bearbejdning/flytning af fjeldmasse blive stillet krav om undersøgelse af radioaktivt indhold? Hvad vil dette i givet fald medføre af omkostninger?

Udvalget har anmodet Naalakkersuisut om at redegøre for, om der vil være særlige typer af mineralforekomster, hvor efterforskning og udvinding fremadrettet vil blive umuliggjort/vanskeliggjort ved en vedtagelse af forslaget. Udvalget ønsker herunder oplysninger om, hvordan småskala-udvinding af eksempelvis smykkesten vil blive påvirket af forslaget.

Naalakkersuisut har hertil svaret, at *det er specielt ved brydning af grundstoffer/mineraler til den grønne teknologi, at uran/thorium indhold kan give problemer. Grønland har i en lang årrække promoveret netop potentialet for sjældne jordarter. Promoveringen skyldes bl.a., at Kina er altdominerende på verdensmarkedet og stigende interesse og efterspørgsel fra både EU og Nordamerika grundet det grønlandske potentiale. Problemer opstår især, hvis Naalakkersuisut gør brug af paragraf 2 i lovforslaget mht. thorium. De fleste sjældne jordartsprojekter har alle høje indhold af thorium med undtagelse af Kringlerne forekomsten. Til gengæld er uranindholdet lavt i nogle af forekomsterne.*

Et restriktivt forbud mod radioaktive mineraler og dermed thorium vil have betydning for flere projekter i Grønland, hvor man går efter sjældne jordarter (REE), men hvor thorium også kommer med i processen ved oparbejdning af det specifikke mineral og vil havne enten i 'waste rocks' eller i 'tailings'. Flere kommende projekter, hvoraf der er efterforskningstilladelse på nogle af projekterne, vil få problemer ved udnyttelse, fordi forekomsterne har naturlige høje indhold af radioaktive mineraler og i dette tilfælde thorium.

Disse projekter vil være:

- *Kuannersuit (Kvanefjeld) – uran 250 ppm og thorium 800 ppm.*
- *Sarfartoq, Vestgrønland – thorium indhold på ca. 1.000 ppm i forbindelse med REE forekomsten.*
- *Motzfeldt Sø – her kræves flere undersøgelser og flere analyser for at bedømme om det nuværende opgivne indhold holder, som i øjeblikket ligger på 70 ppm uran og 120 ppm [thorium], som gennemsnitsindhold på en ressource på 340 mio.t. Der findes*

uranindhold i enkelte prøver på op til 2.400 ppm uran.

- *Qaqaarsuk, Vestgrønland. Thorium indholdet ligger på omkring 1.000 ppm.*
- *Milne Land, Østgrønland forekomsten er en fossil tungsandsforekomst med titanium (rutil), zirkonium (zirkon) og REE (monazit). Monazit indeholder ud over REE også thorium. Indholdet varierer op til 1.000 ppm.*
- *Tikiussaqa, Vestgrønland (ingen tilladelser) minder om Qaqaarsuk med et REE og fosfor, som har omkring samme mængde af thorium som Qaqaarsuk på omkring 1.000 ppm.*

Vedrørende smykkesten (tugtupit) fra området ved Kvanefjeldet anfører Naalakkersuisut, at hvis tugtupit sidder sammen med sidesten fx luvjarit, hvori der kan findes steenstrupin, kan der komme radioaktiv stråling. Den eventuelle radioaktive stråling kommer ikke fra tugtupit, men fra steenstrupin. Der er ikke foretaget målinger på tugtupitforekomsterne for at vurdere om grænseværdien af 100 ppm overskrides ved udvinding af tugtupitten.

For så vidt angår småskalaaktiviteter i området omkring Kvanefjeldet, har Naalakkersuisut på nuværende tidspunkt ikke det fulde overblik over, hvilke dele af området, der vil blive ramt af den nye lov. Det bemærkes, at hele det område, der i dag er omfattet af GME's efterforskningstilladelse, ikke nødvendigvis vil blive ramt, da kun områder med et uranindhold på mere end 100 ppm vil rammes af loven.

Såfremt der i et område påvises et uranindhold på mere end 100 ppm, vil der ikke i dette område kunne foretages råstofaktiviteter, uanset om det sker efter en forundersøgelsestilladelse, efterforskningstilladelse, udnyttelsestilladelse eller småskalatilladelse. [udvalgets fremhævelse].

Udvalget skal yderligere overfor Naalakkersuisut kræve, at man redegør for;

- Hvordan forventer Naalakkersuisut at en ansøgning om småskalatilladelse skal håndteres efter forslagens eventuelle ikrafttræden? Skal ansøger dokumentere, at grænseværdien på 100 ppm ikke er overskredet eller vil Naalakkersuisut foretage de nødvendige undersøgelser? Hvad forventes en sådan undersøgelse at koste?
- Hvordan ser Naalakkersuisut forslagens samspil med Råstoflovens bestemmelser om indsamling og brydning af mineraler uden tilladelse? Hvordan vil Naalakkersuisut eksempelvis påse at indsamling eller brydning af smykkesten, (herunder, hvor waste-rock efterlades), ikke sker i områder med over 100 ppm uran?

Udvalget har, via spørgsmål til Naalakkersuisut endvidere søgt at få uddybet, hvilke (økonomiske) konsekvenser forslaget kan forventes at få på underleverandører til

eftersøgnings og mineselskaber og dermed for Landskassen, som følge af en mulig nedgang i aktiviteterne. Naalakkersuisut anfører hertil bl.a., at en sådan vurdering vil være betonet med en stor usikkerhed og at det af samme årsag ikke budgetteres med indtægter i Finansloven. Naalakkersuisut anfører herunder, at *for nuværende er ét selskab, Greenland Minerals i gang med at ansøge om en udnyttelsestilladelse, hvor mineralforekomsten også indeholder uran. Selskabet har gennemført eftersøgningsprojekter gennem mange år og har påvist en udnyttelig ressource og herunder lavet økonomiske beregninger. Derfor er usikkerheden lavere end for andre "nyere" eftersøgningsprojekter. Af selskabets VSB fremgår, at det samlede gennemsnit af selskabsskat, udbytteskat, royalties, og direkte A-skatter forventes at være DKK 1,52 mia. pr. år. Dette tal er ikke budgettet ind i Finansloven.*

Udvalget bemærker, at det nævnte beløb på 1,52 mia. kr. er et skøn baseret på selskabets egne oplysninger. Ligeledes har det forrige Naalakkersuisut ifm. med besvarelse af et § 37-spørgsmål meddelt, at de ikke havde dokumentation for dette.

Udvalget har anmodet Naalakkersuisut om at oplyse, om der er foretaget en juridisk vurdering af, om der vil kunne rejses erstatningskrav over for Selvstyret, som følge af at Naalakkersuisut giver afslag på udnyttelsestilladelse, samt om størrelsen på et sådant eventuelt erstatningskrav.

Naalakkersuisut bemærker, at *der ikke i forslaget er fastsat hjemmel til at udbetale erstatning eller anden kompensation til rettighedshavere, hvis projekter måtte blive påvirket af forbudsordningen. Det kan dog ikke udelukkes, at berørte rettighedshavere anlægger sag mod Selvstyret for på andet grundlag at opnå erstatning eller anden kompensation.*

Med henvisning til spørgsmål 5 [se bilag A] bemærkes det igen, at forslaget ikke er en ekspropriationslov og derfor ikke muliggør afslag på udnyttelsestilladelser, hvis det vurderes, at et afslag vil udgøre ekspropriation. Naalakkersuisut vil derfor også alene kunne meddele afslag på meddelelse af en udnyttelsestilladelse, hvis Naalakkersuisut har vurderet, at afslag kan meddeles, uden at det udgør ekspropriation.

Det kan dog i den forbindelse heller ikke udelukkes, at den rettighedshaver, der meddeles et afslag, ønsker at indbringe Naalakkersuisuts afgørelse for domstolene, og i den forbindelse påstår, at afslaget udgør ekspropriation. I en sådan situation vil erstatningskravet afhænge af den konkrete rettighedshaver, det konkrete projekt og en lang række omstændigheder i øvrigt.

Med henvisning til spørgsmål 6 [se bilag A] bemærkes det, at vedtagelsen af forslaget efter Naalakkersuisuts vurdering ikke i sig selv kan udgøre ekspropriation. Naalakkersuisut vurderer derfor heller ikke, at Selvstyret kan blive mødt med erstatningskrav allerede som følge af lovens vedtagelse.

Muligheden for at gennemføre en folkeafstemning ”for eller imod” uranudvinding blev drøftet under førstebehandlingen. Naalakkersuisuts modstand mod at afholde en sådan folkeafstemning blev begrundet i, at en folkeafstemning reelt kun kan være vejledende, og derfor ikke bindende over for Naalakkersuisut, og derudover ganske omkostningstung. Udvalget har i sine spørgsmål anmodet Naalakkersuisut om at uddybe sin besvarelse:

Naalakkersuisut ønsker ikke en folkeafstemning vedr. brydning af uran. Det indgik i koalitionspartiernes valgprogram til valget i april, at partierne ønskede at indføre et forbud mod brydning af uran. Det er derfor Naalakkersuisuts opfattelse, at det fremsatte lovforslag er en opfyldelse af et valgløfte. En vejledende folkeafstemning vil være omkostningstung og i sidste ende ikke ændre på koalitionsindstilling til brydning af uran. Det vurderes på den baggrund, at beslutningen skal tages af Inatsisatut, der består af folkevalgte og som derved repræsenterer landets vælgere.

Udvalget forstår Naalakkersuisuts besvarelse fuldt ud og tager det til efterretning. Udvalget bemærker i den forbindelse, at en folkeafstemning ikke retligt kan binde Naalakkersuisut. Endvidere kan en objektiv fastlæggelse af rammerne for en folkeafstemning give en række udfordringer.

Udvalget har ligeledes anmodet Naalakkersuisut om at tilkendegive sin holdning til det under førstebehandlingen fremførte vedrørende muligheden for at skelne mellem uranudvinding nær ved eller fjernt fra beboede steder og sårbar fauna. Naalakkersuisut har i den forbindelse givet udtryk for, at man ikke støtter undtagelser i forhold til brydning af uran. Dette begrundes ikke nærmere, ud over at det vil stride i mod Naalakkersuisuts politik, som søger at forhindre udnyttelse af uran. Udvalget tager Naalakkersuisuts udmelding til efterretning med en konstatering af, at der er tale om et politisk ønske fra koalitionen. Udvalget bemærker, at Naalakkersuisut i øvrigt finder, at det fremadrettet bør drøftes, hvorvidt ”bynær minedrift” er ønskværdigt. Dette vil ske i forbindelse med udarbejdelsen af en kommende minerallov.

Særligt vedrørende forslaget § 2

Som indledningsvist nævnt ønsker Naalakkersuisut med forslaget § 2, at få bemyndigelse til, at fastsætte regler om, at forbuddet skal kunne udvides til at omfatte andre radioaktive grundstoffer end uran, samt at indføre grænseværdier og bestemmelser om tilbagekaldelser af tilladelser til forundersøgelse, efterforskning eller udnyttelse af de pågældende radioaktive grundstoffer. Jf. Naalakkersuisuts besvarelser ovenfor vil et restriktivt forbud mod f.eks. thorium have betydning for flere projekter i Grønland, hvor målet er udvinding af sjældne jordarter.

Erhvervs- og Råstofudvalget ser det generelt som vigtigt, at de regler der vedtages, så vidt muligt, fremmer investeringsklimaet i landet.

På baggrund af repræsentanter fra erhvervslivets foretræde for udvalget, er Naalakkersuisut blevet anmodet om at forholde sig til, at en bekendtgørelse kan udarbejdes og ikraftsættes, med relativt kort varsel, sammenlignet med en inatsisartutlov. En bekendtgørelse kan dog ligeledes ændres eller ophæves med kort varsel, alt efter den til enhver tid siddende koalitions ønsker. Udvalget har herunder spurgt, om en bemyndigelse (jf. forslagets § 2) er forenelig med at sikre et stabilt investeringsklima for råstofbranchen - og tryghed for befolkningen.

Naalakkersuisut anfører hertil bl.a., at *det er sandt, at en bekendtgørelse kan sættes i kraft, ændres eller ophæves med kort varsel. Hvilket gør bekendtgørelser til et, for administrationen, fleksibelt redskab.*

En bekendtgørelse kan sættes i kraft hurtigere end en inatsisartutlov, og der er ikke de samme krav til processen. En bekendtgørelse sikrer således ikke den samme grundige proces som en inatsisartutlov. Og Naalakkersuisuts mulighed for at ændre og ophæve bekendtgørelser, gør regulering ved bekendtgørelse mindre stabil end regulering ved inatsisartutlov. [udvalgets fremhævelse].

Når Naalakkersuisut har valgt at indsætte en hjemmelsbestemmelse i lovforslaget, skyldes det, at man ønsker en mulighed for at udstede regler så hurtigt og smidigt som muligt, hvis man opnår viden om andre radioaktive grundstoffer, som gør det nødvendigt af f.eks. miljø- eller sikkerhedsmæssige årsager at udstede forbud mod disse. Ved at have mulighed for hurtigt og smidigt at forbyde forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af eventuelt skadelige radioaktive grundstoffer, undgår man at mineralselskaber kan nå at erhverve rettigheder til eksempelvis at udnytte disse grundstoffer, før en inatsisartutlov kan vedtages og sættes i kraft.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at bekendtgørelser ligesom lovforslag som udgangspunkt sendes i høring forud for vedtagelsen. Det fremgår også af forslagets høringsoversigt (bilag 1 til forslaget), at evt. fremtidige bekendtgørelser indeholdende regler vedrørende andre radioaktive grundstoffer vil blive sendt i høring, og at Naalakkersuisut vil arbejde for at inddrage både industrien og befolkningen ved udarbejdelsen af sådanne regler.

Et mindretal i udvalget, bestående af medlemmerne fra Siumut bemærker, at Naalakkersuisut ikke har underbygget ”bekymringen” for at mineselskaber står på spring for at erhverve rettigheder til udnyttelse af andre radioaktive mineraler end uran. mindretallet bemærker endvidere, at der ikke er et lovkrav der pålægger Naalakkersuisut at sende en bekendtgørelse i høring, hvorfor Naalakkersuisut i princippet kan undlade dette. At Naalakkersuisut i et høringsnotat giver udtryk for at ville sende fremtidige bekendtgørelser i høring giver efter mindretallets opfattelse hverken erhvervsliv eller befolkning nogen form for sikkerhed for inddragelse. Endvidere føres der ikke kontrol med, hvorledes Naalakkersuisut forholder sig til indkomne høringssvar. Processen frem til vedtagelse af en Inatsisartutlov giver derimod

mulighed for at vurdere om relevante parter er hørt og om Naalakkersuisut har forholdt sig loyalt og nøgternt til indkomne høringsvar.

Et mindretal i udvalget, bestående af repræsentanterne fra Siumut, skal på den baggrund anmode Naalakkersuisut om til 3. behandlingen, at fremsætte ændringsforslag med henblik på at lade forslagens § 2 udgå.

Mindretallet skal i stedet opfordre Naalakkersuisut til at fremsætte forslag til Inatsisartutlov, såfremt de videre undersøgelser klarlægger et behov for at lade andre mineraler omfatte af forslagens forbud mv. og når Naalakkersuisut, uddybende, kan redegøre for konsekvenserne af et sådant udvidet forbud.

I forbindelse med udvalgets drøftelser har man i stort omfang forsøgt at indgå kompromis, uden dog at dette lykkedes, også selvom, at man tilbød at fjerne den paragraf, man var utilfreds med. Det er flertallets opfattelse, at der under behandlingen ikke er dukket nye forhold op, der giver anledning til nye spørgsmål, hvorfor flertallet finder det ærgerlig, at man ikke kan være sammen om nærværende lov, for hvis man ikke ønsker udnyttelse af uran, bør nærværende forslag vedtages, da den ikke vedrører sjældne jordarter eller anlæg.

Forslagets økonomiske konsekvenser

Forslagets økonomiske konsekvenser er søgt beskrevet i bemærkningernes afsnit 4 og 5. her fremgår det, at forslaget potentielt kan forhindre realiseringen af fremtidige mineprojekter eller dele heraf, hvilket kan påvirke udviklingen af den offentlige økonomi, herunder påvirke fremtidige skatteindtægter. Der er ikke i forslaget fastsat hjemmel til at udbetale erstatning eller anden kompensation til rettighedshavere, hvis projekter måtte blive påvirket af forbudsordningen. Det kan dog ikke udelukkes, at sådanne berørte rettighedshavere anlægger sag mod Selvstyret for på andet grundlag at opnå erstatning eller anden kompensation.

Vedrørende konsekvenser for erhvervslivet anføres det, at Forslaget vil indebære en vis forøgelse af de økonomiske og administrative byrder for den berørte del af erhvervslivet. Bl.a. vil der som en konsekvens af forslaget i standardvilkår for tilladelser blive stillet krav om, at rettighedshavere foretager undersøgelser for uran til brug for de løbende afrapporteringer til Naalakkersuisut.

Udvalget har i forbindelse med behandlingen af forslaget søgt at få uddybet det anførte. Udvalget havde gerne set, at de overvejelser som Naalakkersuisuts besvarelser af udvalgets spørgsmål giver udtryk for, havde fremgået af lovbemærkningernes konsekvensafsnit.

Udvalgets indstillinger

Et flertal i udvalget bestående af repræsentanterne fra Inuit Ataqatigiit **indstiller** forslaget til **vedtagelse**.

Et mindretal i udvalget bestående af repræsentanterne fra Siumut skal om forslaget bemærke:

Indledningsvis skal vi udtale, at vi i forbindelse med den fremskyndede behandling af punktet i udvalget, at vi ikke kan acceptere dette, og at vi ser med bekymring på denne fremgangsmåde.

Det er et stort spørgsmål vi står med her, og vi mener at have vore argumenter i orden i udvalgsarbejdet og har derfor en række spørgsmål der skal undersøges og afklares, hvorfor vi har brug meget mere tid til behandling af punktet.

Vi ved således, at Naalakkersuisuts ændringsforslag får store konsekvenser for vort lands udvikling og økonomi.

Naalakkersuisut ønsker at;

- Strålningsniveauet ikke må komme over 100 ppm.
- Denne grænsefastsættelse skal være gældende for hele landet, uden hensyntagen til hvor lang afstand der måtte være til beboede steder og lignende.
- Naalakkersuisut skal have nær ubegrænsede beføjelser, således at man vil kunne gå udenom Inatsisartut når der er tale om andre grundstoffer der kan kategoriseres som farlige og tage beslutninger herom.

Vi er allerede klar over, at denne grænsefastsættelse på flere måder vil få konsekvenser for vort lands økonomiske indtjening. I forbindelse med Naalakkersuisuts forslag er der flere spørgsmål der fortjener klare svar og som endnu ikke er besvarede, nogle af disse er;

- Om forslaget vil ramme de mineraler pt. udvindes.
- Om det vil gå ud over de kendte mineraler der allerede er potentialer.
- Den eksisterende råstoflov er mere en bestemmelse om godkendelsesprocedurer, og ikke nær så meget om de tekniske opsætninger. På det foreliggende grundlag er der derfor mangler omkring lovens udformning som begrænsende faktorer.
- I henhold til Naalakkersuisuts forslag, er der tale om, at man foretager begrænsninger uden om loven, hvilket er til trods for, at denne begrænsning bør være udtrykt som et direkte påbud i loven, for eksempel om hvordan man skal forholde sig til radioaktive stoffers påvirkning.
- Hvis man kommer over 100 ppm skal man vide hvordan man skal forholde sig, og det ved

Naalakkersuisut ikke noget om i dag. Dette forhold kan med tanke på investorerne være et stort habilitetsproblem, fordi tilliden får et knæk, hvis dette da allerede ikke er sket.

- Det fremgår af betænkningen, at hele det Sydgrønlandske område er “uranholdigt område”, derfor skal man i forbindelse med ændringsforslaget præcis vide hvordan tingene forholder sig.
- Naalakkersuisut vil ikke svare på dette, hvordan forslaget vil påvirke investorerne, hvilket er til trods for, at Naalakkersuisut udtaler at man ikke vil dokumentere, at det ikke får konsekvenser.
- Naalakkersuisut har i forbindelse med hørings svarene og deres svar herpå, når der er tale omkring 100 ppm, et standardsvar der går ud på, at fastsættelsen af 100 ppm er en politisk stillingstagen, hvilket er til trods for, at Inatsisartut endnu ikke har besluttet hvilken politik Inatsisartut ønsker i den forbindelse.
- Man har fra Inuit Ataqatigiit på et udvalgsmøde som noget helt nyt fremsat et forslag om at grænseværdien skal være på 81 ppm, uden at man dog har givet nogen begrundelse om hvorfor der skal fastsættes en endnu lavere grænseværdi.
- Vi vurderer, at udvalgsarbejdet ikke har grundlag i det arbejde som er en naturlig del af fremlæggelserne i Inatsisartut, at der snarere er tale om enkeltstående medlemmer af udvalget og deres forudtagede holdninger, der i øvrigt ikke ser ud til at have noget belæg.

Vi der er medlemmer af udvalget har derfor på vegne af Siumut foretaget en samlet vurdering gående på, at der ikke er arbejdet med sagen ud fra et sagligt og oplyst grundlag, og at man i relation til budskaber under valget til Inatsisartut, har fået problematikken fuldstændig vendt om på hovedet i sagsgangen.

På det foreliggende grundlag er der således ligeledes tale om, at vort lands økonomi skal få det bedst mulige udbytte i denne sag, hvor vi i den foreliggende sag mener, at det ender med at vi havner på det værst mulige udgangspunkt. Desuden vil forslaget efter vores opfattelse få meget store konsekvenser for vort samfunds videre vej mod selvstændighed.

Udvalgsmindretallet indstiller på den baggrund forslaget til forkastelse.

Med disse bemærkninger, og med den i betænkningen anførte forståelse, skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Mariane Paviasen
Formand

Lars Poulsen
Næstformand

Charlotte Pike

Karl Tobiassen

Knud Mathiassen

Harald Bianco

Aslak Wilhelm Jensen